

ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครู จังหวัดขอนแก่น

Distributed Leadership of Elementary School Principals as Perceived by Teachers in Khon Kaen Province

อัครเดช นีละโยธิน¹, รัชณี จรุงศิริวัฒน², ภัทรพร อรัญมาลา³

Akkharadet Neelayothin¹, Ratchanee Charongsirawan²,

Pataraphorn Arunmala³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูจังหวัดขอนแก่น และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจจำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 345 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน โดยการสุ่มวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญและมีค่าความเชื่อมั่น 0.935 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ ในจังหวัดขอนแก่น มีภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจอยู่ในระดับมาก (2) ผู้บริหารโรงเรียนเพศชายและเพศหญิงมีภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจไม่แตกต่างกัน (3) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจแตกต่างกัน (4) ผู้บริหารโรงเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทมีและผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา

^{1,3} นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

^{1,3} Ed.D. Candidate in Education Administrational, Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University (Isan Campus)

² Faculty of Education, Khon Kaen University

Abstract

This research aims 1) to study distributed leadership of elementary school principals as perceived by teachers in Khon Kaen province and 2) to compare and analyze the distributed leadership by genders, work experiences and levels of education. The survey methodology was used, gathering data from a sample of the population who are the elementary school teacher in Khon Kaen Primary Educational Service Area Offices. Determining the sample size by using square blocks of Krejcie and Morgan on a sample of 345. Collecting data from a sample with a simple random sampling method. Using five rating scale questionnaires with reliability at 0.935. Collected data were analyzed by standard deviations, t-test, and testing methods, the mean pair of Scheffe.

The results showed that (1) the behavior of elementary school principals in Khon Kaen Primary Educational Service Area Offices reflected the distributed leadership was in a high extent. (2) With different genders, the distributed leadership of elementary school principals in Khon Kaen Primary Educational Service Area Offices reflected that was no different. (3) With different work experiences, the distributed leadership of elementary school principals in Khon Kaen Primary Educational Service Area Offices was different. And (4) with different levels of education, the distributed leadership of elementary school principals in Khon Kaen Primary Educational Service Area Offices reflected that was different.

Keywords: Distributed leadership, principals, elementary school

บทนำ

การบริหารและการจัดการศึกษาของของโรงเรียนหรือสถานศึกษา จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการผลิตนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ ตรงตามคุณลักษณะที่อันพึงประสงค์ของสังคม ผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมาก และกลไกขับเคลื่อนในการบริหาร และการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้นำโรงเรียนต้องเป็นผู้ที่เก่งกล้าสามารถโดดเด่นเหนือคนอื่นอยู่คนเดียวหรือที่เรียกกันว่า Heroic leader นั้นกลายเป็นแนวคิดที่ล้าสมัย ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมากมาย ทำให้ภารกิจที่ต้องบริหารจัดการและปรับปรุง

เปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้เหมาะสมกับยุคนี้เต็มไปด้วยความสลับซับซ้อนเพิ่มเป็นทวีคูณตามไปด้วยจนเกินกำลังความสามารถของผู้นำเพียงคนเดียวที่จะรับมือได้ ดังนั้นจึงมีความเชื่อค่อนข้างกว้างขวางว่าถึงเวลาแล้วที่จำเป็นต้องมีการกระจายภาวะผู้นำจากอาจารย์ใหญ่ที่เป็นผู้นำสูงสุดเพียงคนเดียวให้กระจายภาวะผู้นำไปยังผู้รับผิดชอบระดับรองๆ ตลอดถึงครูทุกคนของโรงเรียน เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้มีโอกาสใช้ศักยภาพและความเป็นผู้นำของตนร่วมกันขับเคลื่อนโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จได้รวดเร็วและดียิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการสร้างพลังเพิ่มพิเศษ หรือ Synergy ให้แก่โรงเรียนโดยรวม (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลตามที่กล่าวมาข้างต้นจึงได้กำหนดบทบาทของสถานศึกษาไว้ครบทุกด้าน เช่น แนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ การประเมินผู้เรียน การจัดทำสาระของหลักสูตร การบริหารวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป การจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน การระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชน การให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ให้อิสระในการบริหารงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษา เป็นต้น การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา เป็นแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับ ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 เพื่อให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการดำเนินการในบางเรื่อง ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา หรือคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี ทั้งนี้เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีความเป็นอิสระ ความคล่องตัว และสามารถรับผิดชอบในการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ (สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบ

กระจายอำนาจ (distributed leadership) ไว้หลายท่าน อาทิเช่น Elmore (2000) ได้กล่าวว่า การให้คำแนะนำและทิศทางแก่ผู้ตามที่มีความรู้ความชำนาญในองค์กร และนอกจากนี้ยังช่วยให้นักการศึกษาได้ตระหนักเกี่ยวกับการเชื่อมต่อระหว่างการปฏิบัติการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนและการวัดและประเมินที่สามารถอธิบายได้ ส่วน Gronn (2002) ได้กล่าวว่า การรวมกันขององค์กรซึ่งถูกกระจายอำนาจไปยังสมาชิกขององค์กร การร่วมมือที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ความสัมพันธ์ในการทำงานโดยสัญชาตญาณ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสถาบัน องค์กรประกอบของภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ สอดรับกับ Spillane (2006) ได้แสดงทัศนะภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ ซึ่งการพัฒนาจากพฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารโรงเรียน ส่งผลต่อปฏิภริยาที่ร่วมมือกันของผู้นำโรงเรียน และผู้ตาม ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ส่วน Terrell (2010) ได้เสนอว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และ Grant (2011) ได้กล่าวในงานวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจและประสิทธิผลของภาวะผู้นำพบว่า ความรับผิดชอบของผู้บริหารเพิ่มขึ้นในคุณภาพและความซับซ้อนพร้อมกันกับเงื่อนไขความรับผิดชอบสำหรับแก้ไขผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

จากแนวคิดนักวิชาการทั้งหมดที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน มีความสำคัญต่อโรงเรียนในการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมทั้งพันธกิจ วิสัยทัศน์รวมถึงการบริหารจัดการโรงเรียน และวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นกลไกสำคัญในฐานะ ผู้นำโรงเรียน ควรมีคุณลักษณะ หรือ

องค์ประกอบ ที่สะท้อนถึงพฤติกรรมแสดงออกที่สังเกตได้ถึงภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ ดังนี้ ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ ประกอบด้วย การปฏิบัติภาวะผู้นำ (leadership practice) วิสัยทัศน์ร่วม (shared vision) และวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม (teamwork culture)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เพื่อศึกษาถึงภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ว่ามีมากน้อยเพียงใด และเพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนว่าแตกต่างกันหรือไม่ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านที่ศึกษา เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบจำแนกตาม เพศ ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษา เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยช่วยชี้แนะแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยได้อย่างมีข้อมูลเชิงประจักษ์ (empirical data) สันนิษฐาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตาม

ทัศนะของครูจังหวัดขอนแก่น

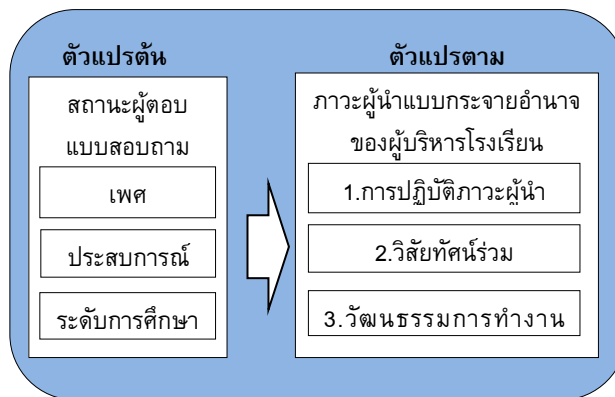
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษาของครูจังหวัดขอนแก่น

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ตามทัศนะของครูที่มีเพศ ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู จังหวัดขอนแก่น โดยได้พัฒนาจากแนวคิดนักวิชาการภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ เป็นกรอบแนวคิด ดังภาพ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนนะของครู จังหวัดขอนแก่น จำนวน 10,098 ราย

กลุ่มตัวอย่าง ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcei and Morgan ในระดับที่มีนัยสำคัญของ 0.05 ได้จำนวน 375 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากแบบไม่ใส่คืนจากบัญชีรายชื่อครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ที่เป็นประชากรในการวิจัยในจังหวัดขอนแก่น ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 345 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม “ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน” ที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดนักวิชาการภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ พิจารณาจากเกณฑ์ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.51-5.00

= มากที่สุด, 3.51-4.50 = มาก, 2.51-3.50 ปานกลาง, 1.51-2.50 = น้อย, และ 0.01-1.50 = น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รับมา วิเคราะห์โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Tabacnick & Fidell, 2001)

ผลการวิจัย

ระดับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนนะของครู จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น มีระดับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุดดังนี้ 1) ด้านการทำงานเป็นทีม 2) ด้านการปฏิบัติภาวะผู้นำ 3) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้าน ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้โรงเรียนประถมศึกษา

ภาวะผู้นำแบบกระจาย	Mean	Std. Deviation
ด้านการปฏิบัติภาวะผู้นำ	4.26	0.45
ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	4.17	0.55
ด้านการทำงานเป็นทีม	4.30	0.56
ภาพรวม	4.24	0.52

จากตารางที่ 1 พบว่าด้านการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.30 รองลงมาด้านการปฏิบัติภาวะผู้นำเท่ากับ 4.26 และต่ำสุดด้านวิสัยทัศน์ร่วมเท่ากับ 4.17 โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.24

เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตาม

ทัศนคติของครู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นเพศชาย และเพศหญิง มีระดับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนคติของครูจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ

Male			Female			t	p
n	mean	S.D.	n	mean	S.D.		
134	4.23	0.44	223	4.25	0.52	-0.43	0.16

*P-value < 0.05

เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนคติของครู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอายุการทำงานน้อยกว่า 5

ปี กลุ่มที่มีอายุการทำงาน 5-15 ปี และกลุ่มที่มีอายุการทำงานสูงกว่า 15 ปี มีระดับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนคติของครู จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

Years of work experience, sample size, and mean			Sources of variance	df	SS	MS	F	p
less than 5	5- 15	more than 15						
77	153	127						
4.26	4.36	4.10	Between group	2	4.61	2.30		
			Within group	354	82.53	0.23	9.89	0.00
			Total	356	87.14	-		

*P-value < 0.05

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วย Sheff's method พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-15 ปีขึ้นไป มี

ภาวะแบบกระจายอำนาจสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งกลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี และ 15 ปีขึ้นไป ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' method)

Years of work experience	less than 5	5- 15	more than 15
less than 5		-0.10215	0.15534
5- 15			0.25749 [*]
more than 15			

*P-value <0.05

เปรียบเทียบระดับการแสดงออกภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนนะของครู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญา

ตรี และกลุ่มที่สำคัญการศึกษาระดับปริญญาโท มีระดับการแสดงออกภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนนะของครูจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา

Education Level						t	p
bachelor's degree			master's degree				
n	mean	S.D.	n	mean	S.D.		
214	4.21	0.52	143	4.30	0.44	-1.801	0.024

*P-value<0.05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นมีระดับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา ตามทัศนะของครู จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นั้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภกานต์ ประเสริฐวิริยะ (2555) เรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหาร สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกถึงภาวะผู้นำแบบกระจายในระดับมาก ทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดี รวมถึงเป็นผู้นำในการบริหารโรงเรียน การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง เพื่อให้กับครูและนักเรียน ดำเนินตามพฤติกรรมที่เหมาะสมและควรจะเป็น ในการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคมโดยมี ประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาตลอดเวลา เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ว่า “ให้กระทรวงกระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการ บริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษาโดยตรง” มาตรา 53 ได้บัญญัติไว้ ว่า “ให้มือองค์กรวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา มี ฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภา วิชาชีพ ในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่ กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบ อนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตาม มาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพรวมทั้งการ พัฒนาศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งของรัฐและ เอกชนต้องมีใบประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมาย

กำหนด” และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 โดยบัญญัติ ไว้ในมาตรา 43 ว่า “ให้วิชาชีพ ผู้บริหารสถาน ศึกษา เป็นวิชาชีพควบคุมตามพระราชบัญญัติ โดย การเป็นวิชาชีพควบคุมนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีคุณลักษณะหรือต้องประพฤติปฏิบัติตน ตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพอย่าง เคร่งครัด คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาจึง เป็นสิ่งสำคัญ ต้องมีภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ เพื่อแบบอย่างที่ดีและการบริหารสถานศึกษาให้ ประสบผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงจะถือได้ว่าภาวะ ผู้นำแบบกระจายอำนาจเป็นสิ่งสำคัญ

จากผลการวิจัยที่ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นมีระดับภาวะผู้นำ แบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถม ศึกษาตามทัศนะของครู จังหวัดขอนแก่น ในด้าน การทำงานเป็นทีม สูงกว่าด้านอื่น อาจเนื่องจากว่า ในปัจจุบันได้มีการให้ความสำคัญกับการทำงาน เป็นทีม การมีส่วนร่วมในความคิดและปฏิบัติ ผู้ บริหารโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการได้คนเดียว และนโยบายกระทรวงศึกษาธิการในการกระจาย อำนาจการบริหารโรงเรียนให้กับผู้บริหารโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องมีพฤติกรรมกระจาย อำนาจ ซึ่งสอดคล้องกับกฎกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการ บริหารและการจัดการศึกษา (2550) พิจารณา ดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการ จัดการศึกษา ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหาร ทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาใน อำนาจหน้าที่ของตน

จากผลการวิจัยที่ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นมีระดับภาวะ ผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน

ประถมศึกษาตามทัศนะของครู จังหวัดขอนแก่น ในด้าน ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ต่ำกว่าด้านอื่น ทั้งนี้ อาจเนื่องจากว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่ค่อยได้ออกความคิดเห็นหรือแสดงความสามารถ ในการกำหนดเป้าหมาย พันธกิจ และวิสัยทัศน์ เนื่องจากต้องรับนโยบาย จากต้นสังกัด เพราะเป็นระบบราชการ ทำให้ความสำคัญและการออกความคิดเห็น หรือการแสดงออกด้านวิสัยทัศน์ร่วมอยู่ในระดับต่ำกว่าทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร ปัญญา (2557) พบว่า พฤติกรรมผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู จังหวัดขอนแก่นที่เป็นเพศชายและเพศหญิง พบว่า มีระดับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องจากว่า ในปัจจุบันภาวะผู้นำของผู้บริหารหญิงและผู้บริหารชาย มีความเท่าเทียมกัน ความคิดและทักษะได้รับการพัฒนาและอบรม หรือคำสั่งจากต้นสังกัด เหมือนกันและเท่าเทียมกัน ดังนั้นความเป็นผู้นำจึงแสดงออกเหมือนกัน รวมถึงภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกานต์ ประเสริฐรัตน์ (2555). ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเพศชายและเพศหญิง มีภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจไม่แตกต่างกันครูเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน

จากผลการเปรียบเทียบระดับการ แสดงออกภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 3 กลุ่ม พบว่า มีระดับการภาวะผู้นำแบบ

กระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยตามทัศนะครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-15 ปีขึ้นไป มีภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจสูงกว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาทั้งกลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี และสูงกว่า 15 ปีขึ้นไป อาจเนื่องจากว่าผู้บริหารโรงเรียนมีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี เพิ่งได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารโรงเรียน ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 อาจเป็นเพราะหมดความมุ่งพัฒนาตัวเอง เพราะเหลือเวลาทำงานน้อย รอการเกษียณอายุราชการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อำนวย ผลกรักษา (2556) ผลวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๒ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน มีพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามระดับการศึกษา 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท พบว่า มีระดับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องจากว่า สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัจฉรา โพธิ์อ้น (2558) ที่พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ที่สำเร็จการศึกษาในระดับที่สูงกว่าจะมีความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นจริงและที่คาดหวังสูงกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา

1. จากผลการศึกษาด้านการปฏิบัติภาวะผู้นำ ผู้บริหารควรจะทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความมั่นคง ปลอดภัย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และส่งเสริมนวัตกรรม เห็นจุดอ่อน จุดแข็ง ข้อจำกัด และศักยภาพของตัวเองและโรงเรียน สร้างแรงบันดาลใจ สร้างขวัญและกำลังใจให้สมาชิกในโรงเรียน เป็นตัวเชื่อมที่ดี และผนึกพลังทีมงานให้เกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ เคารพในศักดิ์ศรีและให้เกียรติสมาชิกในทีมงานไม่ดูถูกผู้อื่น ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมและตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีเหตุมีผล มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ อดทนต่อการวิพากษ์วิจารณ์ ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ใช้ข้อมูล ความรู้ และปัญญาในการทำงานเพื่อโรงเรียน

2. จากผลการศึกษาด้านวิสัยทัศน์ร่วม ผู้บริหารควรกำหนดทิศทางและเป้าหมายเพื่อสร้างอนาคตโรงเรียน ผ่านวิสัยทัศน์ให้บุคลากรในโรงเรียนกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน จูงใจให้บุคลากรยึดมั่นและร่วมสานฝันต่อวิสัยทัศน์ของโรงเรียน มีการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนลงสู่ผู้ปฏิบัติ มีการสร้างความเข้าใจและการมองเห็นคุณค่าในวิสัยทัศน์โรงเรียน เกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน มีการสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน และมีประสิทธิภาพนำวิสัย

ทัศน์ไปสู่นโยบายเป้าหมายแผนงาน โครงการของโรงเรียน มีการสนับสนุนให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ภายใต้การกระจายอำนาจและการบริหารแบบมีส่วนร่วม

3. จากผลการศึกษาด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรกำหนดบทบาทของสมาชิกในทีม ในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ต่อกันในทีม ให้ทุกคนเข้าใจลักษณะของทีม และบทบาทของทีม ในการทำงาน จัดระบบการสื่อสารระหว่างสมาชิกทุกคนในทีม เพื่อให้การประสานกันในการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จัดให้มีการสนับสนุนการทำงานระหว่างสมาชิกร่วมกัน สร้างความเข้าใจกับสมาชิกถึงขบวนการของกลุ่ม พฤติกรรมในกลุ่ม การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นภายในกลุ่ม จัดให้มีการแก้ไขปัญหาาร่วมกันเป็นทีม ใช้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นให้เป็นประโยชน์ในการทำงานเป็นทีม สร้างความร่วมมือและลดการแข่งขันในสมาชิกของทีม เพิ่มสมรรถภาพในการทำงานร่วมกับกลุ่มอื่นๆ สร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีม และมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายผลการวิจัยภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารในระดับมัธยม และการจัดการศึกษาของเอกชน

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหาร

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. ค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2559 จาก <http://www.moe.go.th/main2/plan/p-r-b42-01.htm>
- กฎกระทรวงศึกษาธิการ. (2550). กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. ค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2559 จาก http://www.moe.go.th/webld/pdf/BB/B_01.pdf
- ศุภกานต์ ประเสริฐรัตน์. (2555). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2559 จาก <http://phd.mbuisc.ac.th/thesis/Suphakant.pdf>
- สำนักการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2559 จาก http://koob.samroiwit.ac.th/webdata/1199/05Law_of_General_administration/G31_Decentralization/G310502.pdf
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). การกระจายภาวะผู้นำ. ค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2559 จาก <http://suthep.ricr.ac.th>
- อัจฉรา โพธิ์อิน. (2558). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. ค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2559 จาก <http://www.tci-thaijo.org/index.php/bkkthon/article/view/36079>
- อัมพร ปัญญา. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในวิทยาลัยราชพฤกษ์. ค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2559 จาก http://journal.pim.ac.th/uploads/content/2014/12/o_198s2q2ja1c7f19g0nll12puli6h.pdf
- อานวย ผลรักษา. (2556). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 2. ค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2559 จาก <http://www.mcu.ac.th/userfiles/file/thesis/Educational-Administration/56-2-11-067.pdf>
- Elmore, R.F. (2000). *Building a New Structure for School Leadership*. Washington, D.C.: The Albert Shanker Institute.
- Grant, C. (2011). *The relationship between distributed leadership and principal's leadership effectiveness in North Carolina*. Ph.D. Dissertation, Department of Education Leadership, University of North Carolina State, North Carolina, United States.
- Gronn, P. (2002). *Distributed leadership as unit of analysis*. The Leadership Quarterly.
- Spillane, J.P., Halverson, R., and B.D. Investigating school leadership practice: A distributed perspective. *Educational Research* 30:3 (April 2001)

-
- Tabacnick, B.G., & Fidell, L.S. (2001). *Using multivariate statistics*. 4th ed. Boston Allyn & Bacon (2001)
- Terrell, H. (2010). *The relationship of the dimensions of distributed leadership in elementary schools of urban districts and student achievement*. Ed.D. Dissertation, Department of Education Leadership, University of George Washington, Columbia, United States.